

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av Perstorps hembygdsgård, Skåne

Hansson, Anton; Linderson, Hans

2023

Document Version:

Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Hansson, A., & Linderson, H. (2023). *Dendrokronologisk analys av Perstorps hembygdsgård, Skåne*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2023:75). Lund University.

Total number of authors:

2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

15 Oktober 2023

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2023:75
Anton Hansson & Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV PERSTORPS HEMBYGDSGÅRD,
SKÅNE

Uppdragsgivare: Knadriks Kulturbbygg AB, Grängsgatan 19, 291 59 Kristianstad, org nr 55 6827-4061. Kontaktperson Karl-Magnus Melin

Område: Perstorp **Prov nr:** 78690-78706 **Antal Borr+sågprov:** 10+7

Resultat:

Dendro nr:	Provnr; Old=återanvänd	Träd- slag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv- året)	Kommentarer; Egenålder ±10 ST=samma träd (Mer vågat dateringsförslag inom parantes)
78690	1; lejd baksida N	Ek	110	Sp 16, W	1692	V 1692/93	150; ST 692
78691	2; lejd baksida mitt	Tall	121; 1	Sp 50, W?	1792	1792-1797	160; ST 699 (V 1792/93)
78692	3+12; lejd framsida S	Ek	82	Sp 18, W	1692	V 1692/93	150; ST 690
78693	4; lejd framsida mitt	Tall	76; 1	Sp 28, Ej W	1759	1776-1806	120
78694	5; lejd tillbygge Ö	Ek	109+1; 3	Sp 12, Ej W	1870	1871-1883	130 (1871-1876)
78695	6; old ryggbjälke Ö del	Tall	114+1	Sp 54, Ej W	1690	1691-1693	140; ST 696
78696	7; old ryggbjälke Ö del	Tall	125	Sp 70, Ej W	1688	1691-1693	140; ST 695
78697	8; bäl Ö del	Tall	62	Sp 45, Nära W	1869	1869-1874	80
78698	9; bäl Ö del	Tall	61	Sp 45, Nära W	1869	1869-1874	80
78699	10; lejd stugdel N	Tall	141	Sp 45, Ej W	1784	1792-1797	160; ST 691 (V 1792/93)
78700	100; old ryggbäl	Tall	87; 1	Sp 23, W?	1751	1751-1760	120 (V 1751/52)
78701	101; old ryggbäl	Tall	60; 1	Sp 24, W?	1753	1753-1760	80 (V 1753/54)
78702	102; old ryggbäl	Tall	42+2; 1	Sp 30, Ej W	1748	1750-1760	80
78703	103; old ryggbäl	Tall	22+1; 1	Sp 5, Ej W	(1725)		80 (1726-1760)
78704	104; old ryggbäl	Tall	39; 1	Sp 19, Ej W	Ej datering		80
78705	105; old ryggbäl	Tall	52+1; 1	Sp 26, Ej W	1752	1753-1766	80
78706	11; lejd tillbygge Ö	Gran	19	Ej W	Ej datering		40

Kommentarer till ovanstående tabell

Det äldsta timret i byggnaden är eklejderna prov 78690 och 78692, vars virke är från samma träd, avverkat **vinterhalvåret 1692/93**. Samtida är även de återanvända ryggbjälkarna i den östra delen, prov 78695-78696 vars virke är från samma träd och är avverkat någon gång **1691-1693**.

De återanvända ryggbälarna (väggvirke), prov 78700-702 samt 78705 kan ha avverkats vid ett gemensamt tillfälle någon gång **1753-1760**. Möjlig vankant i prov 78700 vinterhalvåret 1751/52 och i prov 78701 vinterhalvåret 1753/54 kan tyda på att virket är avverkat vid åtminstone två tillfällen. Ett mindre säkert dateringsförslag för prov 78703 visar på möjlig avverkning någon gång 1726-1760, troligen samtida med övriga prover. Prov 78704 har ej gått att datera.

Lejderna (remmarna) prov 78691 och 78699 från samma träd samt prov 78693 har avverkats någon gång **1792-1797** om ett gemensamt fällningsår förutsätts. En möjlig vankant tyder på att avverkningen kan ha skett vinterhalvåret 1792/93.

Det yngsta virket finns i byggnadens östra del. Virket till prov 78694, 78697-78698 är avverkat någon gång **1871-1874** om ett gemensamt fällningsår förutsätts.

Ekvirket avverkat på 1690-talet korrelerar högt mot virke från Lunnahöja och Maglöborg vilket tyder på att virket är hämtat från **närområdet, bedömningsvis inom 15 km sydost om Perstorp**. Ekvirket avverkat på 1870-talet är hämtat från ett område som innefattar Skåne, Blekinge och södra Småland.

Tallvirket till prov 78691, 78693, 78699, 78700-702 samt 78705 korrelerar bäst mot virke från Onsjöstugan som numera finns på Kulturen i Lund men som är flyttad från Hallaröd strax söder om Perstorp. Detta tyder på att virket är lokalt avverkat. Dessutom korrelerar virket till 78700-78702 och 78705 väl inbördes och träden har en gemensam egenålder vilket tyder på att de är hämtade från samma skogsområde.

Virket till prov 78695-696 korrelerar väl mot virke från Ballingstorp och Hovdala slott och är hämtat från norra Skåne, möjligen lokalt. Virket till prov 78697-698 korrelerar väl mot referenser från norra Skåne och västra Blekinge.

Beskrivning av tabellen ovan

"Dendroidentitetsnummer", är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

"Antal år", årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med "+n".

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen "ew" eller "lw" dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

"splint, vankant, bark" indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). "nära vankant" uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten ("ej sp") anges en så kallad "efterdatering" (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

"Datering av yttersta årsring i provet", är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges "ej datering". Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

"Beräknat fällningsår" här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ's arkiv och förvaltas av laboratoriet

Vid extern kommunikation av resultaten i den här rapporten önskas omnämnande av laboratoriet.

Vid referens till rapporten: *Hansson, A. & Linderson, H. 2023. Dendrokronologisk analys av Perstorps hembygdsgård, Skåne. Nationella laboratoriet för vedanatomi och dendrokronologi rapport 2023:75. Lund: Lunds universitet.*